Regeringskansliet

Faktapromemoria
Riksdagsår: 2026/27
FPM-nummer: 16
2026-11-19

EU:s nya strategi mot människohandel

Justitiedepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2026) 557 ANNEX Celexnummer 52026DC0557

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS on the progress made in the European Union in combatting trafficking in human beings (Sixth Report) and setting out a renewed EU strategy

Sammanfattning

Den 16 oktober 2026 presenterade kommissionen ett meddelande som sammanfattar de genomförandeåtgärder som vidtagits inom ramen för EU:s strategi mot människohandel 2021–2025. Samtidigt presenterades en förnyad EU-strategi mot människohandel.

I meddelandet konstaterar kommissionen att människohandel i ökande grad är gränsöverskridande och att de kriminella nätverken i allt större utsträckning använder digitala plattformar och artificiell intelligens för att rekrytera, kontrollera och exploatera offer. Mörkertalet är stort och identifiering av brottsoffer behöver bli bättre. Den nuvarande geopolitiska situationen, inklusive migrationsflöden och det aktuella säkerhetsläget, ökar riskerna för människohandel och sårbarheten för exploatering. Vidare konstateras att människohandel måste bekämpas gemensamt och kräver samordnade insatser över flera olika områden och sektorer. Meddelandet framhåller att den stora majoriteten av registrerade offer 2023–2024 var medborgare i länder utanför EU och att 36 % av offren var EU-medborgare. Vidare framhålls att människohandel fortsatt i oproportionerligt hög grad drabbar kvinnor och flickor (63 %). De flesta av dem utsätts för människohandel i syfte att utnyttjas

sexuellt. Däremot utgjorde män under samma period en majoritet (74 %) av dem som utsattes för människohandel i syfte att utnyttjas i arbetslivet.

Den förnyade strategin anger inriktningen för EU:s fortsatta arbete för att förebygga, upptäcka och utreda människohandel. Regeringen välkomnar EU:s förnyade strategi mot människohandel.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 16 oktober 2026 antog kommissionen den sjätte genomföranderapporten av EU:s arbete mot människohandel som följer upp genomförandet av EU:s strategi mot människohandel för perioden 2021–2025. Rapporten innehåller också en bedömning av utvecklingen inom unionen samt identifierar nya utmaningar och prioriteringar i det fortsatta arbetet. Rapporten åtföljs av EU:s förnyade strategi mot människohandel.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1712 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och skydd för dess offer, ska varje medlemsstat ta fram nationella handlingsplaner för arbetet mot människohandel och uppdatera dessa regelbundet. Strategin syftar bland annat till att sätta ramarna för dessa handlingsplaner genom att sammanställa de gemensamma EU-riktlinjerna på området.

1.2 Förslagets innehåll

Strategin slår fast att människohandel inte kan hanteras isolerat. Den framhåller att det krävs samordnade insatser inom flera politikområden och mellan olika aktörer – däribland behöriga myndigheter, organisationer i det civila samhället och privata aktörer – på EU-nivå, nationell nivå och internationell nivå, med stöd av EU:s samordnare för bekämpning av människohandel. De fyra pelarna – förebyggande, lagföring, skydd och partnerskap – som erkänns internationellt, utgör alltjämt grunden för EU:s insatser. Att förebygga exploatering, minska sårbarheter och motverka efterfrågan måste gå hand i hand med att stärka utredningar och lagföring, säkerställa ett effektivt skydd och stöd för offer och

deras familjer gentemot kriminella nätverk, samt stärka samarbetet mellan alla berörda aktörer. Strategin definierar sex strategiska pelare för att stärka den operativa kapaciteten och motståndskraften mot människohandel och exploatering: 1) använda digitala verktyg för att utöka det förebyggande arbetet, upptäcka fler brott och förbättra det utredande arbetet; 2) stärka den privata sektorns engagemang att förebygga människohandel och upptäcka risker för exploatering; 3) stärka EU:s kapacitet att motverka gränsöverskridande människohandel och dess koppling till organiserad brottslighet; 4) ytterligare motverka risker för människohandel kopplade till migration; 5) förutse och bemöta människohandel i krissituationer; 6) stärka skyddet för personer sårbara för människohandel och exploatering.

Sammanfattningsvis framhåller kommissionen i strategin att människohandel i hög grad bedrivs av gränsöverskridande organiserade kriminella nätverk som drivs av de stora ekonomiska vinster som brottet möjliggör. Den digitala utvecklingen underlättar även människohandlarnas tillvägagångssätt och idag sker en stor del av rekrytering, kontroll och exploatering via digitala plattformar. Arbetet med att bekämpa människohandel behöver därför fokusera på de aktörer som möjliggör exploateringen och de digitala verktyg som aktörerna använder. Kommissionen belyser vikten av att stärka det operativa samarbetet mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter, utveckla samarbetet med Europol och Eurojust samt främja användningen av gemensamma gränsöverskridande utredningsteam. Särskild vikt läggs vid gemensamma finansiella utredningar, förverkande av brottsvinster och åtgärder som stör den kriminella ekonomins affärsmodeller. Medlemsstaterna behöver också bli bättre på att använda de digitala verktyg som finns för att upptäcka, analysera och utreda människohandel. Kommissionen aviserar även åtgärder för att stärka barns säkerhet på nätet och förbättra upptäckten av nätbaserad exploatering som kan vara kopplad till människohandel.

Strategin framhåller att de grupper som är särskilt sårbara för människohandel är kvinnor och flickor, barn, migranter, personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör marginaliserade grupper, däribland romer och hbtqi+-personer, samt individer som lever i socialt utanförskap, utsätts för rasbaserad eller etnisk diskriminering eller lever under ekonomiskt svåra förhållanden. Även arbetslösa vuxna samt unga som varken arbetar eller studerar omfattas.

Mörkertalet är stort och identifiering av brottsoffer behöver öka. Många offer för människohandel och olika typer av exploatering i EU får inte det stöd och skydd som de har rätt till. Strategin betonar därför vikten av tidig identifiering, tillgång till skydd, vård och stödinsatser, samt betydelsen av att stärka skyddet för personer som är sårbara för människohandel och utnyttjande. Att stärka skyddet för offer är inte bara avgörande för att värna grundläggande rättigheter, utan också för att förhindra att personer på nytt utsätts för människohandel och för att möjliggöra framgångsrik lagföring av människohandlare.

Kommissionen avser att stödja samarbetet mellan medlemsstaternas kontaktpunkter för hänvisning av offer i gränsöverskridande fall, samt stödja medlemsstaterna i att säkerställa en konsekvent tillämpning av straffrihetsprincipen. Medlemsstaterna uppmanas även att säkerställa att nationella hänvisningsmekanismer fungerar effektivt, utse en kontaktpunkt för gränsöverskridande hänvisning av offer, tillhandahålla säkert boende, specialiserade stödtjänster (inklusive rättsligt bistånd) och återintegreringsprogram för offer, samt stärka samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, rättsväsendet, socialtjänsten, hälso- och sjukvårdssystem och civilsamhällesorganisationer.

Strategin syftar även till att integrera ett brottsoffer-, barn- och jämställdhetsperspektiv, ett funktionshinderperspektiv samt ett rättighetsbaserat och intersektionellt arbetssätt i alla insatser. Särskild uppmärksamhet ägnas åt barns behov, skydd för särskilt utsatta grupper och åtgärder för att underlätta offrens medverkan i rättsprocesser. Näringslivet har även en viktig roll i arbetet mot människohandel, särskilt för att förebygga arbetskraftsexploatering och identifiera risker i leveranskedjor. Människohandel och arbetskraftsexploatering är ofta dolda i komplexa affärs- och underleverantörsled, vilket ställer krav på ökad aktsamhet och kontroll. Därför behövs ett närmare samarbete mellan myndigheter, företag och arbetsmarknadens parter för att minska riskerna för exploatering. Kommissionen avser bland annat att stödja ett stärkt samarbete mellan medlemsstaternas arbetsplatsinspektörer genom Europeiska arbetsmyndigheten (ELA), och uppmanar medlemsstaterna att intensifiera arbetet med arbetsplatsinspektioner för att identifiera exploatering och människohandel.

Kommissionen framhåller att den geopolitiska situationen med kriser, som väpnade konflikter, humanitära katastrofer och omfattande migrationsrörelser,

ofta slår sönder skyddssystem och försvagar institutionell kapacitet, vilket ökar sårbarheten för exploatering och människohandel för drabbade befolkningar och migranter – i synnerhet kvinnor och barn. Strategin lyfter fram hur Rysslands anfallskrig mot Ukraina har tydliggjort de förhöjda riskerna för människohandel under dessa omständigheter. Med lärdom från den snabba mobiliseringen från EU:s, dess medlemsstaters och Ukrainas sida för att identifiera och hantera dessa risker avser strategin att stärka förebyggande arbete, beredskap och förmågan till snabb respons vid kriser genom förbättrad riskbedömning, tidig identifiering av offer, informationsutbyte och samordning mellan berörda aktörer. Särskild uppmärksamhet ägnas åt skyddet för utsatta grupper. Kommissionen framhåller behovet av att integrera ett människohandelsperspektiv i krisberedskapsplaner både på EU- och nationell nivå. Medlemsstaterna uppmanas även använda de verktyg som finns genom migrations- och asylpakten för att bli bättre på att identifiera offer för exploatering och människohandel inom olika asyl-, mottagnings- och gränsförfaranden. Kommissionen betonar även vikten av samarbete med ursprungs-, transit- och destinationsländer för att minska sårbarheter längs migrationsrutter, förebygga exploatering och stärka skyddet för offer för människohandel.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Varken meddelandet eller den förnyade strategin innehåller lagstiftningsförslag.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Varken kommissionens meddelande eller den förnyade strategin mot människohandel bedöms i sig innebära några budgetära konsekvenser för EU:s eller Sveriges budget.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar EU:s förnyade strategi mot människohandel. Regeringen ser positivt på att strategin tydliggör sambandet mellan organiserad brottslighet, kriminell ekonomi samt exploatering och människohandel. Vidare välkomnar regeringen kommissionens ambition att stärka skyddet för personer som är

sårbara för människohandel samt att strategin ska genomföras utifrån ett brottsoffer-, barn-, jämställdhets- och rättighetsbaserat samt intersektionellt perspektiv. Regeringen är även positiv till att strategin bygger vidare på lärdomar dragna från arbetet efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och belyser att den geopolitiska situationen och olika kriser ökar sårbarheten för exploatering och människohandel bland utsatta grupper.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter om meddelandet är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

För närvarande är varken några subsidiaritets- eller proportionalitetsavvägningar aktuella.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Den fortsatta hanteringen av ärendet är inte känt.

4.2 Fackuttryck och termer